Ч. 204 (11.495). Львів, пятниця 13. вересня 1929. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Дві політики.

VIII.

Львів, 12. вересня 1929.

Рівне трактування чужонаціонального населення в якійсь державі не є ще веденням національної політики. Таку думку висловив у обговорюваній нами статті воєвода Д. Борковський. Коли так, то виходилоб, що у Польщі взагалі не ведеться ніякої політики супроти українців, бож навіть рівно їх ніде не трактується. А тимчасом польські чинники всеж вели і ведуть якусь політику в укр. справах. Цю політику відчувають на собі найкраще самі таки українці. Її дуже влучно схарактеризував воєв. Борк., пишучи, що засадою тієї політики перед травневим переворотом „було (а ми додаємо: і тепер є!) робити населення довкола себе незадоволеним і нещасливим, пануючи над ним на злість"...

На іншому місці тієї статті читаємо: „населенню все залежить на його мові, на його культурі, на безоглядніи урівноправненні". Колиж те населення не має своєї школи, коли як не розвивують, то переслідують, а як не переслідують, то при кожній нагоді дають до пізнання, що можуть і хочуть переслідувати або ліквідувати його культурні і навіть господарські установи, то хіба ке те робиться не „на злість"? Коли укр. населення Сх. Галичини переконала вже й практика великої війни та великої революції на сході, що український нарід не має нічого спільного з російським і бачить тепер попри нагінку на український рух у Польщі виразну підтримку москвофільства, що займається пропагандою політичного русофільства й національної асиміляції на користь російського народу, то чи це робота не „на злість"?

Не погоджується Д. Борковський з метерніхівським гаслом про те, що нарід думає зовсім інакше, як його провідники, бо провідники тільки висловлюють ядерно те, чого прагне нарід. Становище теж уповні слушне. А до того мабуть у ніякого народу інтелігенція не є до тієї міри висловником бажань свого народу, що українська інтелігенція, яка буквально вся як не безпосередньо то в першім або другім поколінні з цьогож таки сільського народу вийшла. Але все те не перешкаджає навіть деяким міністрам потравневих польських урядів виголошувати тези про те, що, мовляв, „рускі люд" не має нічого спільного з політичною ідеольогією української інтелігенції. Отже, чи не є це чергове кільце з ланцюга тієї політики „на злість"?

Всі наведені та їм подібні зразки польських політичних експериментів на українській національній території тягнуться вже цілих десять літ. Було вже кілька голосів з польського боку, що ставилися крайно критично до такої польської „політики", але вони були свого роду „екзотичними" ефемеридами на польському політичному овиді. Над ними проходили все до порядку дневного ті чинники, що з обовязку повинні булиб над ними призадуматись. Очевидно, що пройде без ніякого сліду в практичній польській політиці і критична стаття воєводи Борковського, дарма, що він належить до табору тих людей, які тепер при кермі державного польського корабля. Польська політика далі буде такою, як є. Над її ревізією звичайно серіозно думають покликані чинники аж тоді, коли вже за пізно. Так бувало в Польщі колись, за шляхецьких вольностей, так є й тепер.

Самозрозуміло, що українська національна політика не може оглядатись на те, що, як і коли поляки думають серіозно робити в українській справі. Українська політика мусить серіозно рахуватись з тим, що є, та відповідно до сил, обставин і спроможности вести боротьбу за право свого народу до життя, вести боротьбу з обставинами, змагатись з усім тим, що робиться „на злість". На дальшу мету має вона свої окремі цілі та завдання, які цілком суперечні з польськими.

І коли Д. Борковський сказав у своїй статті мужно, що „польська національна політика мусить бути розумовою", бо ведеться її для добра польської держави, отже в польськім інтересі, і до того в польськім інтересі на дальшу мету, а не в інтересі національних меншостей, то українці можуть сміло підписатися під тими словами у відношенні до своєї політики. Українці ведуть свою політику для добра та в інтересах української нації. Нема сумніву, що така їх політика разить тих, які мають на оці асиміляцію українців. Але на це нема ради. Такі вимоги ставить до української політики природний розвиток української нації, такі вимоги висуває до української політики само життя. Через те цілком зрозуміла річ, що такі чи інші польські проекти на асиміляцію українців у Польщі українська політика може тільки в цілях інформації нотувати, але не може прикладати до них ніякої особливої ваги, бо її завдання зовсім інші. А це знов не значить, щоби українці не використовували для себе всіх прав і всіх можливостей, які по дорозі до цілі при даних обставинах для добра нації використати можна.

Льойд Джордж про німецькі репарації.

В одній своїй статті Льойд Джордж дав таку оцінку німецьких репарацій. „Якби знавці ще більше зменшили сплати пляну Доза, в Англії ніхто не висловив би найменшого невдоволення. Бо тут дійсно ніхто не вірить у те, що Німеччина зможе протягом двох поколінь платити річно своїм вірителям 2 міліярди марок чужою валютою. Цього не могла би витримати навіть Англія".

А одначе на конференції в Гаазі, головно через домагання з англійського боку, на Німеччину наложено ще нові тягарі.

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 7. września 1929 r. Sąd okręgowy Wydział karny XXIV. we Lwowie w sprawie karnej Pr. 295/29. na posiedzeniu niejawnem dnia 7 września 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Okręgowego postanawia a zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr. 45. dokonane dnia 2. września 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Diło" Nr. 195 z dnia 3. września 1929 r. z powodu, że zamieszczone w tem czasopiśmie artykuły pt. „Poswiaczennia mohyl pid Zborowom" w całości zawiera w sobie znamiona artykułu 1. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927 roku poz. 399 Dzp. № 45. b) wydać po myśli przepisu z artykułu 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Przewodniczący J. Antoniewicz w. r. — Protokulant J. Ortyński w. r.

Za zgodność (підпис нечиткий).

Закордонні турботи.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 10. вересня 1929.

Вислід конференції у Газі зактуалізував серед польського громадянства знову питання закордонної політики. Цей вислід рядове польське громадянство несподівано заскочив і справді стривожив, — поскільки взагалі воно може на ці справи реагувати, виявляючи для закордонно-політичних проблем надзвичайно мало зрозуміння і надзвичайно мало цими проблемами цікавлючись. В усякому разі нинішня права опозиція (лівої опозиції це не торкається, про що буде мова далі) дістала неабиякий новий арґумент у боротьбі проти санаційного уряду, вдаряючи цим разом по його закорд. політиці (персонально по міністрові закорд. справ), яку обвинувачують у коротковорості, фразерстві й малій активности, та інших т. п. гріхах, скритих за серпанком „тайної дипльоматії".

Немає двох думок, що польська закордонна політика зазнала у Газі діймаючої поразки. Вибіраючися туди, міністр. закорд. справ п. Залеський підкреслив факт участи Польщі у гаській конференції, як доказ зросту престіжу й авторитету Польщі у міжнародньому світі, — чуй, очевидно, цей „успіх" записав на рахунок післятравневого правління, зокрема особи марш. Пілсудського. Тимчасом зразу виявилося, що участь Польщі у Газі є лише формальна й теоретична, бо попала Польща у категорію „запрошених" а не „запрошуючих" держав і, послідовно, не ввійшла до найголовнішої політичної комісії, де рішалася справа евакуації Надренії. Справу-ж евакуації Надренії, себто ліквідації одної з „воєнних гарантій" мира на заході, польська закордонна політика все і всюди вперто вязала із питанням якихось нових гарантій мира — на сході. Тому п. Залеський слушно заявив, що „не їде до Гаги задля одного міліона" марок признаних Польщі річно пляном Юнґа. Всі знали й розуміли, що єдиною ціллю його подорожі до Гаги, єдиним завданням польської політики на тлі надрейнської кампанії, це в якійнебудь, бодай найскромнішій формі переперти принціпіяльну тезу, яка творить один із стовпів, на котрих спирається взагалі ціла польська закордонна політика: нерозривність питання безпеки на сході й на заході Европи, взаємна залежність регулювання політичних інтересів поміж Францією і Німеччиною та Німеччиною і Польщею. Тимчасом — нічого, не одержано абсолютно нічогісінько, що можна би сяк-так підтягнути під поняття якоїсь „сатисфакції" для цієї польської тези. Від днів Льокарна Варшава вже надто протверезіла, аби робити собі якісь ілюзії, що польське становище може перешкодити передчасній евакуації Надренії. Але одночасно вона була на 100 відс. певна, що в новий акт французько-німецького порозуміння буде вставлена якась клявзуля, якесь застереження, за яке польська політика буде могти бодай зачіпитися у боротьбі за сам принціп недоторканости питання ревізії західних границь Польщі, — тій боротьбі, яка — згідно з одностайним поглядом цього польського громадянства — наближується з кожним новим актом петрифікації східних границь Франції. Колиб це було тієї віри у такий бодай мінімальний політичний успіх у Газі, було би цілком інше „психічне наставлення" польської преси, та в усякому разі — не було би згаданих у горі двох заяв міністра Залеського. Тимчасом після Гаги мін. Залеський був приневолений боронити свою програму третьою газетною заявою, що чейже „евакуація Надренії і так почалася би в 1935 році",

отже ніби нічого в ситуації на гірше не змінилося...

У польській пресі счинився крик. Цікаво, що розпочав його не пос. Мацкевич у „Слові", що займав скептично настроєний до вартости французького союзника, ані старий політичний германофіл Студніцький, але — Ст. Козіцький на сторінках ендецької „Ґазети Варшавської", себто та сторона, яка саме й будувала (і будує) сливе всю будуччину Польщі на союзі з Францією. Посипались обережні й делікатні перестороги під адресою Франції — завернути з фальшивої дороги одностороннього порозуміння з Німеччиною, та одночасно — гострі й неперебірчиві докори під адресою польського міністра закордонних справ, що він — мовляв — замало зручний і замало активний, не вміє впоїти у союзника свідомість, що союз мусить мати реальну вартість для обох союзників, а не лише для одного, і не вміє теж вічно тримати перед очима заходу ту силу Польщі, якої не можна — легковажити!

Цикль статтей Ст. Козіцького викликав реплику органу мін. зак. спр. „Епоки", в якій один із чільніших польських публіцистів Вітольд Ґелжинський м. і. закинув ендеції, що вона взагалі підносить питання, яке не істнує, — себто самої можливости квестіонування західних границь Польщі. На те пос. Ст. Стронський, який має голову повну дат, вичислив як стій цілу низку міжнародніх параграфів і енунціяцій, в яких це питання уже в ріжний спосіб, посередно й безпосередньо було заторкнене; треба, мовляв, бути в політиці реалістами. Соціялістичний табор („Роботнік") зайняв у цему двобою радше сторону уряду, стоючи за необхідністю чимшвидшої ліквідації усіх залишків війни без жалних повних тягарів (отже й за чимшвидшою евакуацією Надренії) та легковажучи собі марево війни на сході Европи наслідком ревізіоністичних загін Німеччини, відкидаючи а пріорі всяку війну. Забираючи в цій справі голос, „Роботнік" зовсім справедливо закинув ендеції манію переслідування на пункті німецької небезпеки та з другого боку погодився з ендеками, що годі вічно вірити міністрові закордонних справ на слово й обмежуватися до висловів довіря та солідарности раз в рік на закордонній комісії сойму, але треба його діяльність піддати дискусії, треба „жадати рахунку". Таким робом закордонна політика, яку польський сойм уважав досіль матерією такою делікатною, що краще взагалі її не торкатися (поза стереотиповими фразами для вжитку МСЗ.), враз стала одною із тем, яка має бути перемелена на соймовій трибуні не з погляду адорації, лише критики. Коли зважити хронічну „абомінацію" нинішніх польських правителів до всяких соймових дебат і коли пригадати, що справжнім керманичем польської закордонної політики від травня 1926 р. є марш. Пілсудський, то стане ясно, що заповідь такої закордонної соймової дебати не є урядові занадто мила.

Таким робом конференція у Газі відбилася на внутрішньо-політичних відносинах у Польщі, скріплюючи протисанаційну опозицію. Ентузіястичні звіти ПАТ-а про успіхи мін. Залеського у Женеві, про тамошнє затіснення франц.-польської приязни, врешті про тріюмф нового вибору Польщі до Ради Ліґи Націй, ці звіти змагають безумовно ослабити враження Гаги внутрі краю, підтримати захитаного в опінії міністра закордонних справ. А всеж, Гага спричинила Польщі ще більший „закордонний клопіт", ніж внутрішнє усkладнення відносин: — клопіт: якими шляхами має далі йти польська закордонна політика?

Ця журба бреніла дещо і в мінорових промові голови закорд. комісії сойму посла Януша Радзівілла на спільному засіданні з прогулькою французьких парляментарів. Цією журбою займаються нині широко варшавські кореспонденти чужинецької преси. „Берлінер Таґеблят" снує цілі фантастичні комбінації про приступлення Польщі до Малої Антанти разом з відповідними господарськими і мілітарними умовами, вказуючи на будь-що-будь знаменне явище, що античеський краківський „Куєрек" раптом ударив у нуту порозуміння з чехами. На цьому тлі чути теж голоси, що остання візита закарпатського губернатора Бескида у львівських кацапів не була без попередньої апробати Варшави, і що ця апробата стоїть саме у звязку з чесько-польським наближенням.

Це дуже цікаві справи, бо вони торкаються дальшого укладу европейських сил. Як активно вплинути на цей уклад у свою користь — це нині найбільша турбота Польщі.

І. Кедрин.

Штреземан про національні меншости.

Окремий уступ своєї великої промови на пленумі Ліґи Націй німецький міністер Штреземан присвятив справі національних меншостей. Після обговорення завдань Ліґи Націй в справі розброєння та усунення можливостей війни він зазначив, що другим не менше важним завданням Ліґи Націй є охорона меншостей. В цій справі Ліґа Націй, на його думку, вже дещо зробила. „Одначе я є того переконання, — говорив дослівно — що Ліґа Націй при виконанні своїх обовязків щодо гарантій прав національних меншостей не може обмежитися на полагодженню окремих зажалень, а мусить постійно доглядати за тим, як виконуються постанови про охорону національних меншостей й як укладається їх життя на основі обовязуючих договорів.

„У надіюся, що недалекий вже той час, коли Ліґа Націй для справ національних меншостей утворить окремий орган, як це вже зроблено для господарських справ та для справи мандатових областей. На всякий випадок я переконаний, що Ліґа Націй мусить подбати про те, як їй розвязати своє завдання щодо охорони національних меншостей".

Незагоєна рана.

Справа ґуманістичних і математично-природничих відділів при наших гімназіях у Львові.

В останнім часі набрала у нас більшого розголосу справа привернення ґуманістичних відділів і отворення математично-природничих відділів при українських гімназіях у Львові. За цею справою промовляли поважні мотиви. З виділових шкіл цілого краю виходило багато молоді, що бажала доповнити свою науку й підготовитись краще до якоїнебудь суспільної праці. А в цій хвилі явилось у нас споре число хлопців, що ходили два роки до приватної учительської семинарії у Львові і знайшлися тепер після розвязання тоїж семинарії в безвихідним положенні; вони бачили в привернені ґуманістичних відділів одинокий вихід для себе. Вкінці завелося у нас і таке, що багато учеників, дійшовши до вищих кляс клясичної гімназії, зрозуміли там, що ґуманістична школа більше для них надається і завертали в ті відділи, поки вони ще істнували. Здається, що кожна свідома суспільність подалаб таким ученикам помічну руку, щоб не кидати їх у вир непевної долі, а повернути їх на своє добро. І з тих то причин зібралися наші інтересовані родичі в дні 1-го вересня ц. р. на нараду у Львові й порішили звернутися з проханням до шкільного куратора привернути ґуманістичні відділи.

Та покладані на куратора надії завели. Він виявив ніби велику прихильність для ґуманістичної науки, одначе зараз найшлося для нас і фатальне „але", котре робило це діло неможливим. А цим „але" було те, що прохання повинно бути внесене в приписаному часі, себто минулого травня або червня (1929). Після того куратор був би готов підтримати справу в міністерстві, але з тим, що здійснення її моглоб наступити аж в найближчім шкільнім році. Так наші родичі у важній і пекучій справі своїх дітей вийшли з нічим.

По цім твердім слові позволимо собі на деякі уваги. Недавно читали ми в краківськім „Часі" статті професора Ястшембца, в котрих виказано, що в цілій польській державі звертається тепер наука в сторону реальних шкіл і що 73 проц. польської молоді ходило до ґуманістичних гімназій. Значить, колиб істнувало і супроти нас якесь право і справедливість, то сама шкільна влада повиннаб постаратися для нас про такі школи. Але тут діється саме навпаки. Вшехпольський сатрап Сосніцький по приказу ендеції зніс самовільно одинокі наші ґуманістичні відділи у Львові і замкнув таким чином соткам наших учеників з виділових шкіл змогу доповнити свою науку і стати корисними громадянами своєї су-

---

Д-р ІВАН БРИК.

Зі Львова до Кембрідж.

Думаю, що навіть із тих принагідних вражінь і спостережень всякому ясно, що тип англійця є витвором давньої культури, яка сягає від верхів аж до самих низів англійського народу, яка творить з нього в життї чесну, совісну зрівноважену людину та розумного і послідовного політика, купця, промисловця і т. і. Духова праця: література, наука, мистецтво не зосереджене в одному місці, як у Франції. Там Париж стягає до себе всі найбільші таланти, найкращі уми. В Англії інтелектуальних осередків більше, а поміж ними вибиваються три: Льондон, Кембрідж, Оксфорд.

За короткий час свойого побуту ви зробите найкраще, як заглянете у славний на весь світ „Британський Музей". Перед вами гарна, стилева будівля, що нагадує стару грецьку святиню. В воротах полісмен і портієр. Маю поручення до урядовця музею д. В. від його доброго знайомого д-ра М. Р. Мене пропускають без карти вступу і ведуть, куди треба. Незвичайно милий і ввічливий вже немолодий бібліотекар витає мене чемно, просить сісти і підождати. Я в читальні. Це величезна, зовсім кругла саля, в якій колесом розложені шафи з катальогами, а в середині управа читальні. У формі проміня ідуть бюрка для читачів, просторі, вигідні, з вигідними кріслами з мягким опертям та колісцятами, щоби при відсуванні не робити гамору. Підлога виложена грубою, ґумовою масою, так, що кроків майже не чути. Так воно скрізь по бібліотеках, музеях, викладових салях і в Кембрідж. Довкола на два поверхи залізні шафи з книжками. В салі ідеальний спокій. Хоч ферії, бібліотека не зачинена. Сидять люди ріжного віку, обік молоденької дівчини старий як молоко сивий дідусь. Цікаво, що входили люди не знимаючи капелюха. Не знимають капелюха і в публичних бюрах (почта, банк) у Франції. При тій нагоді зазначу, що цілувати жінку в руку в Англії не є звичаєм.

Мій бібліотекар бере для мене карту вступу з поученням про бібліотечні приписи, показує дуже повдиничу маніпуляцію вишукування книжок. Великі томи катальогів доступні всякому. Книжок з бібліотеки не позичають до хати нікому, навіть професорам, які деінде мають звичай держати бібліотечні книжки місяцями, а то й роками. Одинокий випадок, коли книжка покидає на короткий час своє царство це судова розправа. Відділи бібліотеки залізної конструкції, ясні й продувні, з залізними рухомими шафами.

Я зацікавився словянською, а спеціяльно українською книжкою. Найбільше має бібліотека книжок польських. Зі старших українських книжок вельми почесне місце займає „Острожська Біблія" в двох примірниках, з яких один був власністю царя Івана Грізного; є книжки церковні: тріоді, мінеї. Видання новіші неповні, між ними видання Просвіти, Наук. Т-ва ім. Шевченка, давніші Гал.-руської Матиці. Книжки або дістають даром або купують, що на книжці якнайдокладніше зазначене, а саме: дата, ціна, місцевість від кого куплена або прислана даром.

Я мав щастя, бо трапив на виставку рукописів і друків, не тільки західних, але й східних і південних народів. Годі переказати те могутнє враження, яке зробила на мене ця виставка і і своїм безмірним богацтвом і красою письма, друку, дорогого переплету та розкішного, богатого орнаменту.

Відвідувачів було дуже богато, а найбільше молоді. Я читав із їх очей ту діточу цікавість, з якою вона слідила за розвитком людської культури, як її інтересував кусок лави з кістками, грецькі статуї, грецькі та римські оригінальні написи і т. і. І мені стало жаль, тої нашої бідної молоді, яка не має змоги того, про що вчиться, побачити, а через те і вдячнити собі науку, заінтересуватися, полюбити і навчитися цінити.

Велике враження робить на кожного відвідувача і відділ автографів (рукописів) великих і заслужених людей: письменників, учених, музиків, політиків і т. д.

Виходите притомлені на вулицю Ґрейт Расель, аж з вікна крамничної виставки всміхається до вас українська вишивка. Підходите ближче, а там сорочки, запаски, хустинки до носа з українськими взорами, а далі старі нагрудні крестики, намиста з копійок і т. і., а над тим усім напис: Діло російських збігців у Польщі й Франції. Гаразд, думаю собі: ось де найшла собі прибіжище „єдіная, недєлімая". Сміх, тай годі! Під фірмою „російський" найшов я в Кембрідж великий звій звичайного нашого згрібного полотна.

Кембрідж, (чи по англійській вимові Кейм брідж). — Хто його не бачив, той не в силі уявити собі ні його краси, ні оригінальности на підставі хочби найдокладнішого опису. Це невелике, бо з 60.000 населенням місто, але старинне і педантично чисте. Очевидно з рівненькими хідниками й дорогами, якими проходите безпечно, бо й рух незначний і не обтріскує вас авто болотом, як у коханому Львові, де вулицями повинні їздити не автами, навіть не кіньми а волами. Городи, сіножати довкруги і в середині над рікою та серед могутніх прегарних будівель.

Це костели, коледжі й університетські інститути або робітні. Коледжі, яких є в Кембріджі 19 це комплекси будівель, з бібліотеками й крамницями, які поставали напротязі кількох століть, починаючи від 14 ст. Це були всерошу школи а

спільности. А коли родичі допрошувались тепер направи заподіяної їм кривди, то їм сказано, що вони не внесли прохання в приписанім часі і тому мусять чекати на сповнення його цілий рік. Але чи таке слово справедливе? Звідки загал горожан міг знати, що такий припис, якого давніше не було, тепер вже заістнував? Зголосилися саме тоді, коли вважали це відповідним, коли приходилося їм віддавати свої діти у школу. І не був на це діло надто спізнений час, бож в день появи депутації (3-го вересня) почалася тільки шкільна наука. А колиб прохання було вислухане, то в тих відділах ставилосьби більше сотки вищих ділових і семинарицьких учеників, котрі горячо вижидали такого рішення. Гадаємо, що в такій важній і культурній справі повинніб рішати не бюрократичні формальности, але право педагогії і щира прихильність для громадянства і для справи.

Наслідок же нинішнього становища шкільної влади такий, що ті сотки молоді розбредуться по всіх усюдах і марно пропадуть для своїх родин і суспільности.

Львівський громадянин.

Міжнародне обєднання журналістів національних меншостей.

Конгрес національних меншостей, який недавно відбувся в Женеві, ухвалив утворити міжнародне обєднання журналістів національних меншостей. Тепер це обєднання вже переведено в життя. В Женеві відбулися установчі збори обєднання, в якому взяло участь кілька десятків журналістів. На цих зборах принято статут обєднання й переведено вибори.

Найбільше суперечок викликало питання, де має перебувати управа обєднання — у Відні, чи в Женеві. Нарешті рішено, що управа має бути в Женеві.

Проєкт статуту передбачував, що президія обєднання має складатися з 5 осіб. Цю точку змінено в тому напрямі, що до президії належать представники всіх головніших національностей.

Головою обєднання вибрано одноголосно д-ра Г. Бесідника, словака з Італії, бувшого посла до італійського парляменту.

На членів ради вибрано таких представників: від німців — барона Ф. Ікскіля, від українців — посла Д. Паліїва, від чехів — Ф. Суранду, від мадярів — д-ра Сульвена, від жидів — посла Грінбавма, від болгарів — д-ра Іванова і від росіян — Б. Нікольського.

Завданням обєднання є оборона професійних інтересів журналістів національних меншостей, які часто працюють в дуже тяжких умовах, а також „змінення мира та згоди між національними меншостями".

Світовий зїзд пластунів в Англії.

(Miss A. Grierson з Льондону, нашій прихильниці і помішниці на Jamborée — присвячується).

У нас в Галичині є ще одиниці, які мало звертають уваги на Пласт і взагалі на позашкільну працю з молодю. Навпаки вони часто стараються всякими способами перешкодити роботі, знеохотити, висміяти або винайти недостачі, які ослабилиб Пласт, як організацію. Знаємо людей поважних, які не знаючи пластової роботи, висловлювали про пластову молодь хибний і болючий погляд.

Зовсім інакше відношення між громадянством і пластом в Англії. В цьому ми переконались на власні очі, перебуваючи три тижні в Англії, на світовому зїзді пластунів в Арров парку. Jamborée (зїзд молоді) відвідало понад півміліона англійців з цілого краю, а крім того наша подорож до Біркенгеду, Ліверпулю, Льондону, Манчестеру і Доверева — дала нагоду стрінутися з людьми, поза табором.

Вже йдучи улицями витало нас громадянство вимахуючи хустинками і прапорами. При кожній нагоді зовсім посторонні люди вказували нам дорогу, відводили до автобуса і то підчас дощу. Ту саму поміч мали ми при закупнах або відвідинах музеїв. Дуже здивувала нас присутність на зїзді пластунів і пластунок старшого віку, цілком сивих. Весь час були вони з нами. Ходили в пластовому однострою а мущини в коротких штанах, з голими колінами. Всі були горді на свій однострій і відзначення. У пластовому однострою, без сорому, їздили групами або поодиноко в трамваях, автобусах, на залізницях і кораблях.

Треба було бачити, як ці старші особи інтересувалися пластовими справами, як опікувалися молодю, яку батьківську любов проявляли до всіх пластунів. Ми з болем у серці мусимо признатися, що у нас нічого подібного не знайти.

Відкрив зїзд старший віком принц Connaught в імени короля, був одягнений в пластовий однострій (теж з голими колінами). Він виголосив сердечну промову до всієї молоді. Світовий начальник Пласту B. Powell, 70 літ, його дружина, наслідник короля Великої Британії принц Уельський, всі жили в шатрах, ходили в пл. однострою як і пл. молодь, разом з всіма сміялися, раділи і журилися.

Головна журба була з погодою. Що дня падав дощ, дрібний, неприємний і докучливий.

З зеленої мурави парку стало липке, брунатне болото. Черевики ніколи не були сухі, вохко в шатрах, мокре убрання, кругом болото, ледви можна було пройти.

Пластуни цілий день лопатами відгортали з вулиць болото, носили його мисками, ведрами, але то мало помагало. Дощ робив своє. Кілька разів пластуни витягали авта з болота і ці комічні сцени сфотографовували і вони попадали до часописів.

Між пластунами настрій не падав, але все таки зменшувалися приємности і утруднювалися відвідини та навязування знайомства.

Ось в таке болото, в безконечний дощ англійська публика не забувала на пластову молодь. Ми були здивовані до краю, коли бачили ріжнородну публику, між нею архіеп. Льондону, генералів, консулів і інших поважних достойників з ріжних місць Англії, які витревало ходили від шатра до шатра, до всіх націй, до всіх таборів, яких було коло 200. Деб так у нас в таку погоду та ще до пластового табору приїздила така маса народу. Урядова таборова статистика виказувала найменше 12.000 відвідувачів щодня, а кілько днів було що відвідало Jamboree понад 60.000 людей. Кожна особа платила трохи більше 2 зол. на користь пласту. Крім того було богато жертв на сотні і тисячі фунтів штерл. Не раз бачили ми, як пластуни по кісточки в болоті помагали гостям вилізти зі слизького болота або перейти небезпечне місце. Не одну кальошу стратили гості і довший час повіднаходжені кальоші висіли на дрючку, чекаючи власника.

Головно у всіх англійців панував гумор, відвага, не було ніяких нарікань, а все було з усміхом на лиці, підчас численних пригод у болоті.

Вечерами, лягаючи спати, всі ми одно думали і мріяли: коли то у нас в Галичині і на Закарпатті запанує таке відношення громадянства до пластової молоді. Дай Боже, щоби чимскоріше!

Б.

Тяжке фінансове становище Китаю.

„Берлінер Тагеблят" повідомляє з Пекіну, що уряд Чанг-Кай-Шека переживає поважну кризу. Міністр фінансів Сун досі добував потрібні для уряду засоби шляхом внутрішніх позичок. Від часу здобуття Нанкіну він добув 400 міліонів срібних долярів під застав морських мит, тютюнового монополю та податків від нафти. Тепер усі застави вже вичерпано, і тому повстали труднощі з переведенням нової позички. До того фінансові домагання північних провінцій незвичайно великі. Брак грошей робить становище нанкінського уряду дуже критичним.

Дивогляди.

Країна передучасних подруж.

Спеціяльна англійська комісія мала досліди ти подружі звязки в Індіях з тою метою, щоби законом піднести для індусів обовязковий вік подружа: до 16 літ. Виявилось, що в британських Індіях є 218.000 замужніх жінок, що мають по 5 літ, з чого 15.000 є вже вдовами. Замужніх жінок від 5 до 10 літ є там більш як 2 міліони, а з них 102.000 вдів. 25 міліонів замужніх жінок є в віці від 10 до 15 літ, а з них 4 міліони вдів.

Спосіб на самогубців.

У СРСР, як і в неодній іншій країні, зростає постійно число самогубців. Щоб боротись з цим суспільним явищем, повстала там спеціяльна урядова комісія, подібно як віденське товариство, що бере під свою опіку тих, що хотять умерти, коли вони звернуться до нього за радою. Але радянська комісія полагоджує свої обовязки ще більше урядово, як віденська, бо розсилає всім громадянам, навіть тим, що про смерть ще не думали, анкетний листок з такими запитами: 1) Чи ви жонатий? 2), 3), 4)... нецензурні запити з полового життя. 5) Як хочете покінчити собою: а) револьвером, б) повіситись, в) утопитись, г) пробити себе ножем, д) кинутись униз, е) спеціяльним способом? 6) Чому хочете вбити себе: з огляду на а) соціяльне становище, б) страх перед карою, в) нещасне кохання, г) тілесні або духові терпіння, д) недостачу солідного світогляду про вартість життя, е) недостачу захоплення світовою революцією?

Нема сумніву, що неодин кандидат на самогубця, прочитавши такі питання, розрегочеться і скаже собі: „Ні, життя є таки веселе!"

...ночасно інтернати для християнського виховання молоді, і їхній характер був спершу аристократичний. Тепер приймають туди без ріжниці походження, товаришують із собою сини льордів і промисловців чи бідних купців. Приймають туди хлопців із підготовленням, яке можнаб порівняти з 5-ою або 6-ою гімн. клясою. Десять до двайцять хлопців бере в свою опіку „тютор", опікун, щось у роді нашого гімназ. вчителя, який керує їхньою наукою. Після трьох літ приходить іспит, а щойно після нього стають студентами університету і входять у контакт зі своїми професорами. Число вихованців у кожнім із колеґіїв є ріжне, пересічно хитається від 300—600. Кожний дістає дві, гарно, вигідно, але скромно обладжені комнати. Обідають і снідають усі спільно в просторих їдальнях, прикрашених портретами добродіїв, професорів і славних вихованців. Ось наприклад із Трініті-колеґе вийшли такі люди як: Нютон, Бейкен, Меколей, Байрон і б. і. При вході до каплиці стоять статуї трьох перших, а олійний портрет молоденького Байрона висить в їдальні. Заслужених для англійського народу людей видав кожний колеґе. Всіх вихованців обовязують однакові приписи, студенти одного колеґу можуть ходити на виклади до другого. Раз визначається якийсь визначною професорською силою одна, раз друга. Судячи по предметам студій, можна сказати, що заступлені там усі предмети, що їх у нас учать на університеті, техниці, рільничій, торговельній, гірничій і т. і. високих школах.

Кембрідж — це властиво осідок студентів і професорів. Студенти можуть жити і приватно, але обовязково мусять кілька разів у тижні брати участь у спільних обідах, сходинах, забавах. Називають К. університетським містом, але даремне ви шукалиб там університету. Є тільки т. зв. університетська бібліотека, є богаті музеї, пречудово виряджені лябораторії й інститути, ботанічний город, а університет це тільки професорське тіло-сенат, зложений з відпоручників поодиноких колеґіїв.

За приміщення вихованці платять, але за цілі століття назбиралося стільки фондацій, що майже всі бідніші користуються стипендіями. Колеґіі повставали завдяки фондаціям королівської родини і приватних людей, як епископів, магнатів; добродіями були однаково мущини й жінки. Коби то в нас такі знайшлися, та уфундували хоч 1/3 одного колеґу то малиб ми будівлю, в якій моглиб примістити хочби й університет. Зазначую, що колеґіі мають характер приватний, але держава признає студіям повний характер і право університетів державних.

При визначній англійській рисі т. зв. індивідуальности спільне життя в колеґіах розвиває в молодих людях громадянське почуття праці, дисципліни і відповідальности. Якщо оглядаєте колеґіі в товаристві професорів і студентів, якщо приглядаєтеся групам таких самих цікавих як і ви, вас мило вражає величезне привязання до традиції, пошана праці, і поважне якимось богобоязливим овіяне відношення до учительства. Мабуть воно заслужило собі на те. У бібліотеках висять портрети бібліотекарів, яких працю вчаться цінити молоді покоління, що мають особисто доступ до книжок. Якої високої культури треба на те, що в бібліотеці без огляду на це — порядок, книжки ніхто не вкраде так само як і не вкраде роверів (бициклів) полишених без догляду під мурами костелів, каплиць, бібліотек і інших будівель! Я просто був здивований, що й хати не замикають так як у нас і мав враження, що в Англії злодіїв нема. Остерігають вправді перед кишеневими злодіями, але це мабуть інтернаціональне ремесло, в якому англійці заступлені хіба в незначному проценті.

Відгуки дня.

Нерозгадана тайна.

Ріжні люди їздили вже на Радянську Україну. Але що там діється, як виглядає, ніхто ще нам не роскавав. Не знаю: бояться, стидаються чи хитрують?

Їздили і їздять наші артисти туди, але від них щонебудь видобути, як воду з каміня.

— Якжеж там українізація?

— Загалом... бачиш... нічого нічого.. українізується.

— А їсти є що?

— Є, чому ні! На базарах продають і в крамницях подибleш.

— А режім. Дуже острий?

— Ну.. не можна сказати. Так... ріжно...

І будь тут мудрий.

Раділи галичани, що довідаються правди від кооператорів, які поїхали туди.

Але кооператори поїхали, поїздили, приїхали і галичани однако нічого не знають.

— Скажіть, як там на Україні?

— Загально взявши... нічого собі...

— Що значить „нічого собі"?

— Ну, так загалом — значить.

— А чи істнує Україна?

— Зовсім певно істнує.

— А українізація?

— Також істнує.

— Але чи слідна?

— Чому ні, слідна.

— Як ви думаєте, большовики вдержаться?

— Большовики чи вдержаться!? Це питання дуже складне і на нього тяжко відповісти.

— А всеж таки...?

— Вибачте, але я мушу вже йти. Колись іншим разом.

Чекаєш на той „інший раз" і не можеш дочекатися. Читаєш польські часописи — бачиш, що падуть, читаєш большовицькі — видиш, що ростуть. У польських розстріли, повстання і революції, в большовицьких мітінґи, диліпрельсхани і хлібозаготівлі.

Хоч сядь тай плач...

Кажуть, що й у небі мають з тим самим клопіт. Хто тільки дістанеться туди, зараз його й питають:

— Скажіть (будь ласка), як там на Україні?

А він оглянеться, чи хто не підслухує і тоді шепотом:

— На загал... бачите... взявши під увагу те все, то нічого собі.

І так один за другим, один за другим, зовсім як галичани, які їздили за Збруч.

Пробував св. Петро висилати розвідку, але й це не помогло.

Одного разу радяться святі, що робити, щоби вже раз про Україну правди довідатись.

— Нічого іншого не остає, як вислати розвідчика — каже котрийсь.

— Гаразд! Але кого?

— От нехай їде св. Лука. Він імя має українське, то й лекше йому буде денебудь скритися.

Післали св. Луку, а на дорогу наказували, щоб зараз телеграму післав як, що, куди.

Пішов св. Лука. Нема тиждень, нема два, на третій приходить телеграма:

„Сиджу в Чека.
Лука".

Зажурився св. Петро. Жаль йому св. Луки. Чека гірше чистилища. Треба ратувати друга.

Післав на Україну св. Ілію.

— Ти — каже — маєш віз, як-що до чого, то й Луку забереш і сам майнеш попід хмари!

Поїхав Ілія. Нема від нього вістки тиждень, нема два, далі приходить:

„Попав туди і я.
Ілія".

Св. Петро аж руки заломив.

— От тобі й на! Післав виручувати Луку, а тепер і другий пропав.

— А можеб так Мойсея післати туди. Він жид, то й дасть собі раду на Україні.

— Справді добра думка — погодився св. Петро.

І післав Мойсея.

Чекають у небі на вістку тиждень, чекають два, далі минає й місяць — нема телеграми від Мойсея.

Врешті приходить:

„Живий і здоров!
Комісар Петров".

— Св. Петро так і досі лишився без віродостойних інформацій. Єдина його надія на галичан, які їздили на Україну і колись прийдуть до неба.

Але марна надія. Галичани тільки само сказали йому, що сказали нам.

Галактіон Чіпка.

Перед конференцією представників сойму з урядом.

НД не візьме участи. — Постанова зміни конституції.

Управа клюбу „Пяста" ухвалила постанови в справі евентуальної участи в конференції з премієром і марш. Пілсудським, але з тим застереженям, що постанова залежатиме передовсім від знакомости предмету конференції та від запевнення, що достоїнство сойму не буде наражене.

Дня 12. вересня будуть наради ЦКВ ППС, а в суботу збори представників лівиці та центру в справі ухвалення остаточної постанови щодо участи в конференції.

В справі скликаної на 16. вересня конференції представників сойму, Народовий Клюб вислав на руки маршалка сойму письмо, в якім м. і. каже, що праця уряду над бюджетом повинна бути раціональніша, щоби в загальному вислідї державний бюджет представлявся краще ніж досі. Повищі уваги представляє Рибарський в імени свого клюбу тому, бо участи представника в загаданій нараді не вважає вказаною. Дотеперішне становище уряду, головнож міністра військових справ, до сойму не каже сподіватися, щоби шукання такої спільности поза соймовим ґрунтом було можливе та доцільне. Головнож усякі істотні посунення вперед справи кращої бюджетової праці можливі є лише на ґрунті сойму та його комісій.

Дня 12. вересня прем. Світальський матиме нараду з марш. Дашинським. На ній обговорять подробиці заініціованої урядом спільної наради з провідниками соймових клюбів.

„АВС" повідомляє, що в звязи з конференцією представників уряду з представниками сойму, в міродатних політичних колах запала постанова в справі переведення зміни конституції ще в теперішнім парляменті. Зроблять це при помочі висунення т. зв. мінімальної програми реформи конституції. Програма основуватиметься на двох домаганнях: 1) зменшення й обмеження посольської незайманости і 2) скріплення влади президента, а головно його компетенції в ділянці закордонної політики.

СРСР. і Злучені Держави Европи.

Більшовицькі урядові кола заявляють, що уряд СРСР не має ніякого інтересу в створенні Зл. Держав Европи з вістрям зверненим проти Америки. В господарській боротьбі між Злуч. Державами Европи й Америки СРСР задержить повну невтральність. СРСР не змінить теж свого неґативного відношення до мирового трибуналу в Гаазі, хоч Америка піддалася цьому трибуналові.

Справа зміни трактатів.

Китай виступить із Ліґи Націй.

Бюджетова комісія Ліґи Націй відкинула з денного порядку проект резолюції, поставлений представником Китаю, що змірює до приноровлювання уст. 19. пакту Ліґи в справі евент. ревізії трактатів, які годі вдержати в практиці. Представник Китаю сказав, що далі піддержує своє внесення та що його відкинення може пхнути Китай до далеко йдучих кроків, а навіть до покинення держав, що належать до Ліґи Націй.

Мекдональд купив білет до Америки.

Сензацію викликала в Льондоні вістка, що англійський премієр Мекдональд замовив для себе й для дочки кабіну на кораблі, що відходить 28. вересня до Зл. Держав.

Литва зажадає видачі Плечкайтіса.

Ковенські часописи повідомляють, що литовський уряд опрацьовує ноту, в якій домагатиметься від Німеччини видачі Плечкайтіса.

НОВИНКИ

— **Просимо всіх наших передплатників вирівнати негайно свої залеглости, бо з 15. ц. м. безумовно здержимо дальшу висилку часопису. Адміністрація.**

— **Два роки зі Львова до Борщева.** Пишуть нам: Дня 3. серпня 1927 надала пані Людмила Сеницьова в Борщеві в почтовім уряді порученого листа до д-ра Драка у Львові, вложивши 5-золотовий банкнот, як гонорар за виставлення лікарського свідоцтва. Лист цей повернув до п. Сеницьової приблизно перед тижнем, отже після повних 2 літ з дописною „адресат виїхав на вакації". При відборі зворотного листа отворила його п. Сеницьова в присутности свідків д-ра Івана Венглєвського, адвоката і Миколи Колодія, соліц. адвок. в Борщеві. 5-золотового банкноту в листі не було.

— **Самогубство кравчині.** При вул. Обертинській ч. 6. відібрала собі життя 60-літня кравчиня Мар. Фортуна. Фортуна вела вел. кравецьку роботню та попала у фінансову скруту, що спричинила нервовий розстрій.

— **Пожежа магазину збіжа.** В маґазині збіжа спілки „Землеплоди" в Наґірянці, пов. Бучач, вибухла пожежа. Згорів будинок і збіжа яких 20 сотн., на шкоду 15.000 зол. У сутеринах того будинку була фабрика свічок Фрідмана з Бучача. Він має шкоди на 1000 зол. Пожежа повстала з іскри товарового поїзду, якийтого дня пересував вагони кілька разів. Маґазини від залізничого шляху є ледви на 6 метрів.

— **Сто затроєних.** У Божикові (пов. Підгайці) занедужало сто людей. Хорі нарікають на сильний біль жолудка, ніг і рук. Слідство виявило, що на празнику у сусідньому Сілку селяни Гайбіда та Дмитрів продавали мясо з дорізаної ялівки. Люди затроїлися цим мясом.

— **Увільнення вбивниці.** Перед львівським судом присяглих закінчилася розправа проти Анни Тутак із Ляшок Мурованих, обвинуваченої в убивстві свого чоловіка, якому розпанахала голову сокирою. Присяглі судді одноголосно потвердили питання в напрямі душегубства, але рівночасно потвердили 7 голосами додаткове питання, що Тутакова ділала під психічним примусом. Тому трибунал увільнив обвинувачену від вини та кари. Чоловік Тутакової був алькоголік. Дня 15. листопада м. р. зажадав він від жінки 2 зол. на горілку й папіроси. Коли жінка не дала, Тутак зловив курку та сказав, що продасть її. Колиж жінка пішла до міста, зарізав курку та зїв її з наймитом. Це так розсердило жінку, що в ночі, коли чоловік уже спав, на очах 11-літньої доньки вдарила чоловіка пять разів сокирою в голову й убила його на місці. Потім спокійно сказала наймитові, що має робити на другий день та поклалася спати.

— **Ексгумація італійських вояків.** До Золочева приїхала комісія складена з одного італійського старшини та делеґата тернопільського воєвідства в справі ексгумації італійських вояків, похованих на місцевім цвинтарі. Тіла вояків викопали і їх відішлють до Італії.

— **Всесвітній конгрес.** У Відні зїхались на конгрес представники жидівського купецтва з 21 держав Европи. Заступник голови цієї організації виголосив відчит на тему „Паневрона та свобода торгівлі". Рішили створити „світову лігу торговельних союзів" з осідком у Відні.

— **Літак здоганяє голуба.** Ген. директор копальні Райнпрайзер одержав почтову посилку, в якій був живий почтовий голуб. У листі, долученім до посилки, взивали директора копальні щоби причепив до голуба 5.000 марок і пустив його на волю, бо інакше грозить директорові смерть. Про все повідомили поліцію і вона поручила летунові слідкувати голуба в поворотній дорозі. Голуб, як його випустили, осів у місцевости Ґомберґ Гох і Гайде та залетів у голубник. Пільот відфотографував голубник. Власника голубника арештували. Власник і його товариш призналися до вини.

— **Гарна підвишка.** Наслідком лятеранських договорів папа підвищить плату всім кардиналам. 25 достойників церкви дістане вже від 1-го липня по 100.000 лірів річно замісць дотеперішніх 22.000 лірів. Інші, що є префектами або секретарями конґреґацій, дістануть підвишки з 6.000 на 25.000 лірів.

— **Відмолодження ціною смерти.** В Югославії повісили жовніра Юзуфовича за те, що вбив

двох старшин. Він був магометанцем. Перед смертю питали в нього дозволу, чи він згодиться, щоби безпосередньо після його смерти покористуватись його железами для відмолоджуючої операції. Він згодився. Його желези прищіпили двом старшим мущинам: одному нежонатому 79-літньому і другому 67-літньому, що недавно оженився. Лікарі впевняють, що операція вдалась.

— За шахове мистецтво. У Вісбадені почались шахові змагання за титул мистця світа між двома росіянами: Альохіном, що має цей титул нині і Боголюбовим, що здобув його в Москві 1925 р. перед Ляскером і Капаблянкою. Альохін живе постійно в Парижі, Боголюбов у Німеччині (Трібєрг). Гратимуть вони 30 партій: перших 8 у Вісбадені, 3 у Гайдельбергу, 6 в Амстердамі, 6 в Берліні і останніх 7 знову в Вісбадені. Переможцем вийде той, хто здобуде 15 і пів пунктів, але матиме перший 6 виграних. При розіграній Альохін задержує свій титул мистця. Він-же у кожнім випадку дістає 6.000 дол., а Боголюбов тільки надвишку того, що принесе дохід з цілої імпрези. У почеснім комітеті мирових суддів сидять бувший світовий мистець старий д-р Ляскер і голова світового шахового союзу д-р Руєв. Усі ворожать перемогу Альохінові, що присвятив останні два роки розумному відпочинкові і що в останне в 1927 р. у Буенос Айрес на 34 партій вийшов з незвичайним успіхом 6:3 при 25 партіях розіграних. Якщо, як сподіються, в цих змаганнях мистцем залишиться Альохін, тоді прийде черга на іншу партію за титул мистця світа: з данцем Немцовічем, що в останніх часах заняв одно із перших місць між шахістами.

— Марка в честь Едісона. Почта Спол. Держав видала нову марку за 2 центи на спомин винаходу Едісона 50 літ тому. 21. вересня 1879 вийшла в світ перша світляна електрична лямпка для загального вжитку. Видана марка є такого-ж формату як інші і має надписи „Перша лямпа Едісона“, „Золотий ювилей електричного світла“, поміщені довкола ілюстрації. Перший зразок цієї марки вийшов у світ ще 5 червня з почти в місті, де живе Едісон, у Менльо Парк. Досі розійшлось із неї 180 міліонів штук; нова серія зі 110 міліонами друкується.

— Зріст розводів в Англії. Англійські закони признали від недавна всі розправи розводових процесів як таємні. Раніше, коли з цих процесів преса поміщувала подрібні справоздання, кожний розвід був звязаний в Англії зі скандалом. Муж або жінка були осміяні в прилюдній опінії, а навіть поставлені поза межі свого товариства за справи, які в інших країнах не впливали ні трохи на товариське відношення знайомих. Таємність розправ збільшила автоматично скількість розводів в Англії. Найбільша перепона: страх перед опінією щезла. В 1926 р. за старого закону було в Англії 2.973 розводів, 4.200 минулого року, а цього року вже 5.300. Тепер, у протилежности до давніх літ, більше мущин як жінок домагається розводу. Причина збільшення розводів ще й в тому, що тепер вони значно подешевіли. Давніше був це аристократичний люксус, нині можна розвід мати за 10 фунтів. Давніше мущина в усіх процесах брав як джентельмен вину на себе, без огляду на вину жінки; нині він не вагається перший обвинувачувати її і давати докази її невірности. Жінки зі свого боку не соромляться інколи голосно признаватись, що хотять розводу, щоби вийти наново замуж за іншого, дарма, що муж їх у цьому нічого не винен.

— На політичних вязнів. Аматорський Кружок у селі Бортятин зложив у нашій Редакції 17 (сімнадцять) золотих на політичних вязнів. Гроші можна підняти щодня перед полуднем у головн. редактора „Діла“.

З судової салі.

Політичний процес 6. Січових Стрільців у Бережанах.

В пятницю дня 6-го вересня ц. р. відбувся перед повітовим суддею Цибульським у Бережанах політичний процес 6. Січових Стрільців, замешкалих у бережанському повіті. Акт обвинувачення закидає 32-ом 6. Січовим Стрільцям, що вони в серпні, вересні і жовтні 1928 р. в Бережанах завязали тайне товариство „Союз Українських Січових Стрільців“, що це Товариство держали в тайні перед владою і що в тім товаристві всі обвинувачені були членами. Крім цього акт обвинувачення закидає, що обвинувачені Петро Сагайдачний, Василь Булик і Дмитро Семчишин дали почин до завязання цього товариства і вели в ньому провід. Обвинувачених боронили адвокати: посол д-р Степан Біляк з Городка Яг., сен. д-р Корнило Троян з Ходорова, д-р Володимир Бемко і пос. д-р Михайло Західний з Бережан.

Всі обвинувачені не почуваються до вини та заперечують немов би вони заснували або належали до якогось тайного товариства. Дня 19-го серпня 1928 р. зійшалися всі обвинувачені в Бережанах на довірочну нараду, скликану на основі пар. 2. зак. про збори. На цій довірочній нараді обговорювано лише справу перепинення міжпартійної боротьби у бережанському повіті і справу опіки над стрілецькими могилами. Поза цією одною довірочною нарадою обвинувачені більше не сходилися і не належали до ніякого тайного товариства.

Суддя відмовив домаганню оборони на відчитання акту оборони в українській мові. В доказовому поступованні переслухано кількох свідків, які потвердили правдивість оборони обвинувачених і відчитано заквестіоновані при ревізії у обвинувачених папері й записки.

Прокуратор жадав засуду всіх обвинувачених. Оборонці в кінцевих промовах домагалися звільнення всіх обвинувачених від вини і кари, доказуючи, що в діяльности обвинувачених нема зовсім вимаганих законом знамен проступку з пар. 285 і слідуючих карного закону. Зокрема д-р Біляк у своїй кінцевій промові підчеркнув з натиском, що цілий процес є лише відгомоном листопадових подій. Поліційна влада арештувала обвинувачених під закидом державної зради, під тим закидом оставали вони довший час у тюрмі, а щойно тоді, коли владі не вдалося зробити процесу за державну зраду, обвинувачує прокуратор арештованих за приналежність до тайного товариства.

Великою несподіванкою був присуд, яким засуджено Петра Сагайдачного на 10 місяців тюрми, Василя Булика і Дмитра Семчишина на 6 місяців тюрми, а о. Володимира Соломку, Михайла Штепованого, Федька Вітика, Андрія Дуду, Федька Дулібу, Дмитра Борика, Василя Депася, Федька Гевку, Микиту Кондрата, Федька Стецюка, Петра Дулібу, Гринька Іванова, Михайла Юрчишина, Андрія Мороза, Івана Ярему, Миколу Лещука, Миколу Кіналя, Михайла Дяковича, Михайла Мрочка, Івана Мрочка, Василя Дулібу, Івана Яцишина, Василя Сенишина, Григорія Пришляка, Степана Матвіїва, Володимира Кизиму і Ілька Федюка по два і пів місяця тюрми.

Разом засуджено 32-ох обвинувачених на 94 місяців тюрми. Оборонці обвинувачених внесли апеляцію проти присуду від вини і кари.

Зі спортового життя.

X. Запоріжські Ігрища.

Дня 7. і 8. вересня відбулися в Перемишлі X. Запоріжські Ігрища. Цьогорічні Ігрища заповідалися величаво. Та, на жаль, приїхала тільки половина зголошених змагунів (зі Львова всього 7), а змагунки взагалі не приїхали. Чиж не сором нашій столиці, що не було жадної репрезентантки Львова на Запоріжських Ігрищах? Дійсно сумне явище. В Запоріжських Ігрищах брали участь клюби: Спартанка (Перемишль), Сокіл (Перемишль), У. С. С. К. (Львів), Сагайдачний (Львів), Сокіл-Батько (Львів), Луг (Львів), Підгіря (Дрогобич), Хортиця при Соколі в Жидачеві, Сокіл (Бушковичі) і Беркут (Перемишль). Усіх змагунів було понад 30, змагунок 15. Рівень легкої атлетики був високий. Десять нових рекордів поставлено на цих Запоріжських Ігрищах. Колиб не фатальна погода першого дня і сильне зимно з вітром другого дня, то осяги булиб значно кращі. Тріюмфатором X. Запоріжських Ігрищ був С. К. „Беркут“. На 14 перших місць Беркут здобув аж 13. Рахуючи на пункти, Беркут осягнув 62 п., Хортиця при жидачівськім Соколі 7 п., У. С. С. К. 7 п., Сокіл-Батько 5 п., Сагайдачний 3 п., Сокіл (Бушковичі) 2 п., Підгіря 1 п. В жіночій легкій атлетиці гідним конкурентом Спартанки був перемиський Сокіл. Спартанка здобула 23 пункти, Сокіл 16 п. Перемиська публика, прибуваючи численно на стадіон, дала доказ, що Перемишль зовсім добре надається до подібних імпрез. Запоріжські Ігрища отворив голова У. С. С. д-р Гнатевич, а від Беркута промовляв д-р Загайкевич.

Осяги:

Жінки: Біг 60 м. 1. Секела (Спарт.) 8, 8 (Укр. рекорд), 2. Яблоновська (Сок.) 9, 2, 3 Стасівна (Сок.). — Гінці 4 × 60: 1. Сокіл (Перемишль) 36, 6 (український рекорд). 2. Спартанка (Пер.) 36, 8. — Скок вдовжінь: 1. Секела 4, 17, 2) Яблоновська, 3) Гусар. — Скок у височінь: 1. Яблоновська 1,275, (український рекорд). 2. Гусар. — Мет диском: 1. Секела (Сп.), 23, 975 (український рекорд), 2. Гусар (Сп.) 23, 61, 3. Стасівна (Сок.). — Стусан кулею: 1. Секела 6, 99, 2) Гусар, 3) Сенечин.

Мужеські: Біг 100 м. 1. Черлюнчакевич (Беркут) 11, 5 (рекорд Зап. Ігр.), 2. Козак (Б) 11, 8, 3) Іллечко (Сок.) 15, 2. — Біг 200 м.: 1. Козак (Б) 25 (український рекорд), 2) Іллечко 25, 2, 3) Біницький (Б). — Біг 400 м.: 1) Ковальчик (Б) 58, 8, 2) Медвіть, 3) Сасик (Дрогобич). — Біг 800 м.: 1) Медвіть (Б) 2 : 15, 4 (рекорд Зап. Ігрищ.), 2. Ковальчик, 3) Гірний. — Біг 1500 м.: 1. Медвіть (Б) 4 : 47, 6 (український рекорд), 2. Іллечко, 3, Свита. — Біг 5 км. 1. Свита (Б) 19 : 08, 4 (український рекорд), 2. Комаровський 19 : 11, 7, 3. Сало (Б). — Біг 110 м. плітки: Козак (Б) 20, 8, 2) Вішка, 3) Ганчук. — Скок у височінь: 1) Черлюнчакевич і 2) Малиновський (Б) по 1, 525, 3) Барусевич (Сагайд.) 1, 465. — Скок вдовжінь: 1) Вішка (Хортиця) 5, 64, 2) Петріна (УССК) 5, 495, 3) Ковальчик (Б). — Скок жердкою: 1) Біницький 2, 63, 2) Лавецький. — Мет ратищем: 1) Козак (Б) 45, 31 (рекорд Зап. Ігр.), 2) Вішка 42, 91, 3) Жук. Поза конкурсом Козак 45, 79 (новий український рек.). — Мет диском: 1) Козак (Б), 34, 02 (український рекорд), 2) Гнатейко (Саг.) 28, 54, 3) Петріна (УССК). — Стус. кулею: 1) Черлюнчакевич (Б) 10, 88, 2) Козак, 3) Ганчук. — Гінці 4 × 100 м.: 1) Беркут (Пер.) 48, 6 (український рекорд), 2) УССК (Львів) 49, 8.

По роздачі нагород замкнув голова У. Спорт. Союзу д-р Гнатевич Ігрища, а господар змагань, голова „Беркута“ д-р Загайкевич, прощав усіх змагунів іменем своїм і клюбу. Організація Запоріжських Ігрищ першого дня дуже слаба, головно через дощ. В неділю судейська комісія вела вже змагання справніше, тільки деякі судді занадто сперечалися.

Змагання у плаванні.

В четвер 12. IX. відбудуться на Світезі в 3. год. попол. плавацькі змагання як часть X. Зап. Ігрищ. Конкуренції як мужеські так і жіночі стягнуть певно велике число пливаків (-чок) і цікавої публики.

Чорні — Україна.

Відплатні змагання між ліговою дружиною Чорних і Україною відбудуться в неділю 15. вересня в год. 11. передпол. на грищі Цитаделі. Змагання ці напевно викличуть велике заінтересовання серед ширших кругів нашого й чужого громадянства, тому, що Україна на недільних змаганнях з перемиською Польонією виказала добру форму, а маючи до діла з найповажнішим львівським противником, буде старатися певно, як це було з ліговою Погонею, вийти з цих змагань з почесним для себе вислідом. Чорні, навчені досвідом Погоні, виставляють проти України свою репрезентаційну одинацятку і тому слід надіятися дуже цікавої і завзятої гри. Україна виступить у такім складі, як з Польонією, крім хорого Борсука, якого заступить в помочі Цимбала.

Всячина.

З англійського судівництва. В одному з льондонських судів принагідна публика бачила цими днями таку сцену: За зеленим столом сидів суддя та обвинувачений та грали в карти. Це не був зелений стіл до гри в карти, а справжній урядовий. Біржевик Фогельман був обвинувачений в азартній, забороненій грі в карти „кльобієс“. Він боронився тим, що це зовсім не азартна гра, а гра, що основана на розумовім обчисленні. Якби пан суддя вмів її грати, то бачив би, як його несправедливо посуджують! Фогельман готов пана суддю навіть навчити „кльобієса“. Суддя Клерк Гол замісць домагатися судових знавців від гри в карти, згодився на розправі, щоби Фогельман зараз навчив його цієї гри. Суддя був талановитим учнем і почали грати. Річ ясна, направду, в гроші. Суддя програв, заплатив природній гонорар новика в картах і мав нагоду переконатись, що ця гра чистий азарт. Фогельман дістав грошеву кару: 30 фунтів і кошти процесу 21 фунтів.

— Здеградований Наполеон. У дуже відомій кавярні Парижа „Кафе де Режанс“, що є осідком місцевих шахових клюбів зробили недавно одну характеристичну переміну: на місце бюсту Наполеона поставили бюст... Альохіна. Цей факт має

свої далекі причини. Нові книжки про шахову гру стверджують на підставі спеціяльних дослідів, що Наполеон зовсім не був великим шахістом, а навіть грав у шахи дуже кепсько. Не шахи були для нього зразком, як треба воювати, а його стратегічний досвід був для нього основою, як треба наступати й оборонятись на шахівниці. Він кидав до наступу кольонну своєї „піхоти" зложену з 8 вояків, а відтак не мав чим прикрити решти фігур і програвав партію. Кожна програна партія доводила його до скажености, бо Наполеон був пересвідчений, що він знаменитий шахіст. Щоби піддержати його добрий гумор і віру в його шаховий геній, його маршали, що грали з ним, змовлялись, щоби давати йому виграти. Таким робом повстала леґенда про Наполеона — геніяльного шахіста. Париські шахісти в згоді з історичною правдою бурять цю леґенду.

Лист до Редакції.

Pro domo sua.

Від року вже Петро Певний не дає мені спокою ані в свойому органі „Українська Нива", ані в кооперативній праці. Але в останній час присвячує мені вже цілі сторінки, закидаючи самі гріхи й старанно денунціюючи мене перед владою. З цікавістю шукаю в цій писанині якоїсь ідейної сторінки. Але поза босяцькою лайкою нічого майже вловити не можу. І справді, коли я роблю зіставлення „публіцистичної творчости" Петра Певного, то дістаю такий бюджет: отаман, карієрович, возьний, деньщик, неук, повія, евнух, дохлий осел, шеф жовтобілетчиків, злодій й т. д. Така малаб бути моя особа. Натомісць дід мій — бандит; батько звичайний розбишака; мати пяна кухарка.

Від цього маячення духово хорої людини ляглаб трупом ціла сотня жовнірів; однак — я, що працюю на Волині, мушу ще дякувати, бо покищо не стріляють наймані бандити зпоза плота, хоч — доноси до прокуратора чи органів влади вже пишуть.

Але з огляду на те, що Петро Певний твердить, що ціла українська інтеліґенція по його боці й в імени цеї інтеліґенції — поза 3—4 особами — він промовляє, що це не він, а інтеліґенція його устами так без путтія лається й обвинувачує, хочу подати пару пояснюючих слів **pro domo sua.**

Я цілковито не торкався й не торкаюся ані минулого життя, ані минулої праці Петра Певного. Не потрібую робити екскурсів, щоб доказати, що „Українська Нива", яка виходила у Варшаві нічого спільного не має з „Нивою", що виходить у Луцьку, як Певний, що проживав у Варшаві, нічого спільного не має з Певним, який проживає нині в Луцьку. Цим і пояснюється той факт, що цілий ряд осіб, які співробітничали в „Укр. Ниві" до переходу її до Луцька — нині цю працю полишили. До таких належать: В. Садовський, проф. І. Огієнко, д-р А. Річинський, прот. Табинський та інші й що Певному доводиться виповнювати ґазету самому включно до кореспонденцій з місць.

Але більше того. З ролі редактора Певний перейшов до ролі практичного діяча: складає деклярації в імени українського народу на Волині, закладає банк, орґанізує „Рідну Хату", заступає населення перед владою, рішає якій інституції бути, а якій не бути і т. д. Чи це той самий Певний, що був у Варшаві?

Чомуж він закидає другим, що вони змінилися, „зрадили", „перейшли до іншого табору"? То Певний змінився, зрадив свою лінію, вліз по вуха в ту роботу, що його, як редактора повинна обходити лише посередньо. Отже, **comparaison s' est ne pas raison.**

Нарешті, про „засаду вдячности". Я признаю, що ця засада обовязує кожну культурну людину. Отже, як вона виконується Петром Певним? Був час, а це на початку 1918 року, коли я, як начальник канцелярії військового міністерства, мав величезну владу і вплив у наших державних установах. Зголосився до мене Петро Певний — безробітний. Дістав від мене посаду начальника видавничого відділу, друкарню, гроші й помешкання. В такий спосіб повстав щоденник „Відродження", справді, найліпший на Україні. Тут набув собі Певний рутину, як редактор. І коли у Варшаві звернувся він до мене з пропозицією співробітництва, я не відмовив йому; мав до нього сентимент, як до старого свойого співробітника, який добре провадив свій відділ і, справді, зумів наше військо належно обслуговувати, як і всі військові установи, що було особливо важне підчас орґанізаційного хаосу.

А яка його „вдячність"? Навіть батьків моїх, про яких він поняття зеленого не має, зневажив, навіть кістки їх у трунах порушив, навіть цього найбільшого болю моєї душі не пошанував. І з цим, як каже Певний, має солідаризуватися українська інтеліґенція на Волині?! Хіба таксамо кпить собі Певний з інтеліґенції, як з усіх національних святощів.

При кінці дозволю собі зробити увагу, що до партії УНДО я не належу — тому й в цьому випадку всі висновки Певного є побудовані на неправді. Все це мене звільнює від обовязку всякі „писання" Певного надалі помічати, а тим більше — на них відповідати.

Олександер Ковалевський.

Луцьк на Волині.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 12-го вересня, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Виступ А. Венгерка.

Малий Міський Театр:

Четвер, 12-го вересня, г. 7·30 веч. „Пан Ламбертіє".

Кіна.

Апольо: „Голубиця" (Норма Тальмедж).

Кольосей: „Чортівський плай" і „Івасеві заручини".

Лев: „Капітан королівської ґвардії (Рамон Новаро).

Люна: „Яковова криниця".

Марусенька: „Сурми кохання" (Берікур).

Оаза: „Жінка під маскою" (Діта Парльо Вол. Гайдарів).

Палас: „Останній син".

Пан: „Цар Іван Грозний".

Пасаж: „Поле смерти".

Стилеве: „Батько Сергій" (Мозжухін).

Фатаморгана: „У вирі Парижа" (Лілі Даговер).

Химера: „Мати чи дочка?"

Утіха: „Батьку!" (Кап. Сорель і його син).

Програма радіо.

Пятниця 13-го.

Варшава (1411,7). 20·30 Симфонічний концерт.

Познань (334,8). 18·00 Концерт. 22·15 Музика до танців.

Катовиці (408,7). 20·00 Пісні рідні та чужі.

Лайпціґ (259) 16·30 Концерт радіо орхестри.

Талін (296) 16·00 Концерт.

Загреб (307) 22·00 Опереткова музика.

Льондон (356,3) 19·45 Концерт тріа. 20·00 Концерт. 22·15 Циганська музика.

Штудгарт (360) 20·00 Танці ріжних народів. 22·00 Камерний концерт.

Берн (403) 21·20 Орхестра.

Берлін (418) 18·30 Музична авдиція. 20·00 „Пташник" оперетка.

Стокгольм (436) 22·10 Камерний концерт.

Рим (441) 21·00 „Прімазора" оперетка Петрі.

Прага (487). 16·30 Камерний квартет.

Мілано (501) 20·30 Симфонічний концерт.

Брюссель (509) 22·15 Легкий концерт.

Відень (516,3). 20·00 Сифонічна орхестра. 22·00 Легка капеля.

Рига (525) 19·00 Концерт.

Мюнхен (533) 20·45 Симфонічний концерт.

Будапешт (550). 21·00 Фортепяновий ресітал.

Київ (800) 18·30 Легкий концерт. 20·00 Симфонічний концерт.

Москва (825). 19·00 Концерт або оперетка.

Ковно (1935) 21·00 Концерт.

Ленінград (1000) 19·30 Музично-літер. вечір.

Харків (1304). 19·00 Легкий концерт. 20·30 Російська музика.

Париж (1725). 16·45 Концерт.

Субота 14-го

Варшава (1411,7) 20·30 „Кльо-кльо" Леґара. 29·45 Сальонова музика.

Катовиці (408,7). 19·00 Всячина.

Вильно (385) 19·20 Веселий фейлетон.

Гельсінґсфорс (221,4) 18·15 Легка музика. 19·00 Фортепянове сольо.

Лайпціґ (259) 16·30 Симфонічна орхестра.

Братислава (279) 19·05 Концерт солістів.

Талін (296). 18·00 Легка музика.

Загреб (307). 20·30 Концерт солістів.

Брно (341,7) 20·10 Пісоньки.

Льондон (356,3). 19·30 Військова орхестра. 22·15 Музика до танців.

Франкфурт (390) 16·15 Концерт радіоорхестри.

Берн (403). 20·30 Веселий вечір.

Берлін (418). 16·30 Музичні пародії.

Стокгольм (436) 19·45 Військова музика.

Рим (441). 21·00 Римський квартет.

Лянгенберг (473) 20·20 Веселий вечір.

Прага (487) 16·30 Джезбанд.

Відень (516,3). 18·50 Фортепяновий ресітал. 19·25 Італійські арії.

Рига (525). 19·00 Веселий вечір. 21·30 Музика до танців.

Мюнхен (533). 16·30 Популярний квартет.

Будапешт (550). 19·00 Циганська орхестра. 22·00 Музика до танців.

Київ (800). 20·00 Музично-літ. вечір.

Москва (825). 19·00 Концерт для села.

Ковно (1935) 20·30 Вечірна музика. 21·10 Концерт.

Ленінград (1000) 19·00 Концерт.

Харків (1304). 19·30 Концерт і гумор. вечір

Париж (1725). 21·15 Концерт. 22·00 Музика до танців.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

„Вертеп Наших Днів" Галактіона Чіпки і Ле-ле. 115 39—?
Добромиль, четвер 12.IX.
Самбір, пятниця 13.IX.
Старий Самбір, субота 14.IX.
Турка н/Стр., неділя 15.IX.

Український Театр під дирекцією П. Карабіневича. 93 35—?
Кременець:
Четвер, 12.IX. „Барон циганів".

Наддніпрянський Хор Котка
Самбір, четвер 12.IX.
Старий Самбір, пятниця 13.IX.

Ширші Сходини Союзу Українок відбудуться дня 14. н. м. в годині 18. в домівці Т-ва (вул. Підвале ч. 7). Програмка: Звіт з жіночих конгресів в Берліні і Празі. Реферують пп. М. Рудницька, О. Шепарович і І. Макух-Павликовська. Окремих запрошень не розсилається. 495 2—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПОШУКУЮ рутинованого кандидата адвокатури — місце сейчас до обняття. Д-р С. Брикович, адвокат Тернопіль, вул. Тарновського ч. 7. І. поверх. 481 3-3

ФОРТЕПЯНИ першорядних заграничних фабрик, найновіші моделі, найнищі ціни в нашому складі, можливо найдешевше — продає: ГАНАК, вул. Пілсудського ч. 21. перший поверх. 426 6—10

ПРИЙМУ на станцію дві панночки, найрадше з І. кл. гімн. Покій сонячний, харч добірний. — Зголошення приймає з чемности п. Кордасевичева, вул. Чарнецького ч. 26. 502 1—2

СТУДЕНТКА ФІЛЬОСОФІЇ, вправна інструкторка пошукує лекції (з обсягу всіх предметів гімназії, або семинара) або прийме відповідне заняття в українській інституції. Ласкаві зголошення: Устрики Долішні К. Лукович. 510 1—2

ІНТЕЛІҐЕНТНА особа пошукує посади господині, найрадше у священика. Зголошення до Адміністрації під „Сирота". 507 1-1

РУТИНОВАНИЙ конціпієнт, д-р прав, з укінченою однорічною судовою і 4 літньою адвокатською практикою, пошукує місця в адвокатській канцелярії. Зголошення проситься слати: адв. д-р Лешій, Львів Баденіх 12. 508 1-4

ПРИЙМУ хлопця до науки столярства. Хоркавий, Львів, Жовківська 28. 509 1—1

РУТИНОВАНА інструкторка-семинаристка, прийме лекцію з низших клас гімназії або народніх шкіл. — З чемности у Вп. П. Гелетів — Перемишль, вул. Коротка 5. для К. К. 506

ДОЛИНСЬКИЙ Тит ур. 1899 р. в Глушкові, пов. Городенка уневажнює військову книжку видану через П. К. У. Львів. 504 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
438 **Пересвітлення Рентґеном.** 6—7

Подяка.

Виділ Наукового Товариства ім. Шевченка та Управа Природничого Музею, складає отсим щиру подяку Вп. Панам Романови та Грицькови Терлецьким з Борислава, за їх щедрий дар, за дві подвійні мінеральоґічні габльоти, куплені за суму 650 зол. Завдяки тому дарови, частину збірок приведено до повного порядку.

Гутничій Секції при Кружку Українських Гірничих та гутничих Студентів Каменярі в Пшібрамі, за дар: 8 скринь цінних технольоґічних матеріялів. Геольоґічному Гуртковн в Пшібрамі за посилку 1 скрині мінералів як доповнення давніше призбираних збірок. 501 1—1

На шкільний сезон
поручає
Всілякі музичні інструменти у великім виборі по значно знижених цінах. — —
„МЕЛЬОДІЯ"
Найбільший склад музичних інструментів, грамофонів і плит
Львів, вул. Коперника ч. 5.
Телефон 8—59.
498 На бажання висилаємо ілюстровані цінники. 2—4

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.